

Avstað til Bosnia

– Hesaferð fara vit meira sum ein rættlig hermegi við greiðum linjum, og tað kennist tryggari, heldur ein føroyingur, sum skal til Bosnia við friðarverndarliðnum hjá NATO

Mynd og orð:
Dánjal Højgaard

28 ára gamli havnarmaðurin, Rúni Mouritsen, telst millum teir umleið 800 donsku hermenninar, sum eru við til at menna felags norðurlendsku brigaduna, NORDBRIG.

Nakrir hundrad eru longu farnir til Bosnia, m.a. sum liður í eini forkommendo. Fyrsta uppgávan er m.a. at etablera hermanna-støðir, at tryggja herdeildirnar og at greiða spurningin viðvíkjandi samskipti, so at deildirnar ikki koma at leggja avbyrgar.

Rúni Mouritsen fer avstað saman við høvuðsmegini, sum verður send til Balkan í hesum døgum – loftvegis og við bussum og tokum. Sjálvur fer Rúni við einum av tokunum, sum eru fullfermd við heraðar-útgerð. Leiðin gongur til Kroatia, og haðani verða útgerð og fólk so send við-ari til Bosnia.

Skilja partarnar

Rúni sigur, at teir hava fingið boð um at teir skulu til eitt marknaðarøki norður-vestanfyri Tuzla. Summir av hermonnunum koma at standa serbisku megin markið, meðan aðrir, teirra millum Rúni Mouritsen, vera á muslimsku-kroatisku síðuni.

Høvuðsuppgávan verður at tryggja at partarnir virða landamørkini, sum eru ásett í Dayton-friðaravtali.

– Teir mugu ikki hava herfólk innan fyri einar tveir kilometrar frá markinum, og eingi tung vápn mugu vera innan fyri 10 kilometrar. Partarnir skulu skiljast sundur, soleiðis at sleppast kann undan samanbrestum, sigur hann.

Tilsamans 4.600 hermenn eru við í NORDBRIG. Júst hvar tær ymsu deildirnar koma at ganga á vardi, hevur verið eitt sindur óvíst líka til tað síðsta, men tað verður so á leiðini við Tuzla.

Ein møguleiki, sum hevur verið nevndur, er Posavina-geilin við býin Brcko, norðan fyri Tuzla. Hetta økið er serliga umstrítt, tí tað er sjálv portríð millum vestara og eystara partin av

serbiska økinum í Bosnia.

Minur og Mujahedin

Rúni er hermaður í eini skotdeild, men í Bosnia verður hann postboð. Sjálvur annar skal hann bera post út til teir donsku hermenninar í økinum. Ein uppgáva, sum hann røkti í tveir mánaðir sum ST-hermaður í Dvor seinasta heyst.

Rúni kom aftur til Danmarkar 16. oktober í fjór, eftir at donsku hermenninir vóru fluttir úr Dvor. Tveir hermenn lótu liv og fleiri fingi skaða, tá stóð teirra har varð rakt av granatum, og hóast hann sjálvur var í farloyvi um hetta mundið er Rúni fult greiðir yvir vandan á Balkan.

– Minurnar eru kanska tann størsti vandin. Tað eru nógvar minur í økinum, vit

skulu til, serliga serbisku megin. Hóast vit hava minuserfrøðingar við okkum, ræður um at ansa væl eftir.

– Vandin fyri beinleiðis samanbrestum er ikki so stórur nærhendis markið, men loyniskjuttar kunnu leggja uppá lúr, tá vit eru úti og koyra, sigur Rúni, sum serliga óttast fyri hvat muslimsku Mujahedin-partisanarnir kunnu finna uppá.

Greiðari linjur

Tilvildin sleppur kortini ikki at ráða. Teir verð altíð í minsta lagi tveir í bilinum, og teir verða útgjördir við vápnnum og verndarbúnum móti granatbrotum.

Hermenninir í IFOR-friðarverndarliðnum eru al-brynjaðir og í góðari venjing. Alt verður gjørt fyri at

verja mannaliv. Verða teir áløpnir, hava teir greið boð um at verja seg – uttan himpr.

– Fyrr (undir ST, red.) kundu teir ikki taka støðu til nakað. Alt var so ótrygt, og einki er meira orkymandi fyri ein hermenn, enn at hann ikki hevur greið boð at ganga eftir. Stríðandi partarnir høvdu onga virðing fyri ST-deildunum, tí teir vistu, at vit ikki kundu gera teimum nakað.

Hesaferð eru linjurnar og heimildirnar púra greiðar. Partarnir hava bundið seg til eina friðaravtalu, og okkara uppgáva er at tryggja at avtalan verður hildin. Vit fara avstað meira sum ein rættlig hermegi, og tí kennist tað á ein hátt tryggari hesaferð, hóast vit koma til eitt vandamikið øki.

Avbjóðing...

Rúni er bundin av trý ára sáttmála við donsku aljóða brigaduna, DIB, sum hann gjørdi seinasta summer. Í hesum tíðarskeiði kann hann verða sendur út til friðarvarðveitandi uppgávur tveir ferðir – eitt hálvt ár í senn.

Hesaferð verður hann tó einans burtur í ein góðan mánað, tí í februar standa aðrir fyri tøri. Tey næstu tvey árin kann hann so gera sivilt arbeiði til herurin kanska aftur sendir boð eftir honum.

– Hetta er bæði eitt upplivsi og ein avbjóðing. Mær dæmar at royna mini evni og at finna út av hvar persónliga markið gongur. Og tað er spennandi at koma til eitt annað land, har tú kanska kann verða við til at hjálpa eitt sindur, sigur hann.

... og uppsparing

Rúni ásannar, at pengarnir eisini høvdu týðning, tá hann gjørdi sáttmála við DIB.

– Møguleikar nir at spara saman eru góðir, meðan tú ert burtur. Nettolønin liggur um einar 15.000 krónur um mánaðin. Kostur og logi eru ókeypis, tú brúkar litið og einki av peningi, so tað er hampuliga gott. Harafturat fært tú 45.000 krónur í bonus, um tú fullførir sáttmálan, sigur hann, men skundar sær at leggja aftur at.

– Tú gert hetta ikki bara fyri pengarnar. Teir flestu høvdu ivaleyst kunna funnið sær okkurt annað arbeiði, har lønin var minst líka góð, sigur Rúni Mouritsen, nú hann hevur skift til ljósabláu ST-húgvuna út við eina vanliga militargrøna.

Ikki er hann bangin fyri at fara til Bosnia. Heldur óttast hann fyri at taka tað ov lættliga.

– Dagarnar undan fráferðini royni eg at «geara» meg sjálvan upp til at ansa eftir. Tú mást hava eina sunna virðing fyri avbjóðingini, og tað bílar nokk einki, um tú ert eitt sindur bangin, tí so ert tú á vardi, sigur hann.

Havnarmaður Rúni Mouritsen fer í hesum døgum við toki til Balkan, sum hermaður í friðarverndarliðnum hjá NATO, IFOR

